

Fialová nestabilita: V důchodech nezůstává kámen na kameni. Příspěvek za vychované děti se má opět měnit

- CZ24 News | 30. července 2023

ČESKO: Důchodový systém se nachází v období nestability a častých změn, které budou pokračovat. Novinka, která má zejména dorovnávat nepoměr mezi důchody mužů a žen, zřejmě brzy zase skončí. Současné fungování, na které si zatím lidé postupně zvykají a snaží se ho pochopit, nahradí jiný systém. Doba nestability, v které se nyní důchodový systém nachází, má v budoucnu podle vlády vést k jeho udržitelnosti. Další razantní změny tak mají následovat. Lidé, kteří se starali o své potomky a na úkor toho přišli o příjmy, by však neměli přijít zkrátka. I nadále tak bude takzvané výchovné dopadat výrazně do rozpočtu.

Výchovné odstartovalo s letošním rokem. „Pohrobek“ vlády Andreje Babiše (ANO), který původně jako první navrhovali lidovci a dlouhodobě jeho zavedení podporovali, znamenal dalších téměř 20 miliard na dluh pro důchodce, které budou v dalších letech ještě růst. Myšlenka spočívá v odměnění lidí v důchodovém věku za péči o dítě i v pomoci snížit nerovnosti mezi výší důchodů žen a mužů. Zavedení výchovného však znamenalo také další téměř dvacetimiliardovu „sekyru“ do státního rozpočtu, která sklídila kritiku odborníků i například Nejvyššího kontrolního úřadu, jelikož jde o další navyšování výdajů na dluh, které není kryté úsporami či vyššími příjmy.

V současnosti tak mají lidé dostávat příspěvek 500 korun za každé vychované dítě. Nárok na výchovné má ten z rodičů, který pečoval víc. ČSSZ automaticky zvedla v lednu penzi 1,4 milionu žen za tři miliony jejich dětí. Ostatní o bonus žádají. Letos by výdaje měly činit asi 19 miliard korun, v dalších letech porostou. Bonus za dítě prosadila krátce před posledními parlamentními volbami v roce 2021 tehdejší Sněmovna. Z čeho se výplata pokryje, neřešila.

Výchova se pak má prokazovat čestným prohlášením a příslušnými doklady jako je rodný list, pokud dojde ke sporu o podíl na výchově, pak přijde na řadu speciální správní řízení, v němž může dojít i na výslechy svědků. Nárok pak také nevzniká lidem v invalidním důchodu, bonus získají jen v případě, že plní podmínky a zažádají o přechod na běžný starobní důchod.

To by se však mělo i podle ministra práce Mariana Jurečky (KDU-ČSL) změnit. Nahradit výchovné mají fiktivní odvody za dobu péče o děti i případný společný základ manželů, a to nejspíš od roku 2026 či 2027. Vládní reforma počítá s dobrovolným společným vyměřovacím základem manželů za dobu manželství. Odvedená suma z výdělků by se tak mezi ně při stanovení výše důchodu rozpočítala. Fiktivní základ pak představuje zohlednění odvodů z průměrné mzdy za dobu péče, kdy člověk nevydělává a neplatí pojistné. Penzi by to mohlo zvednout podle podkladů ministerstva práce k reformě o zhruba 500 korun. Při dřívějším návratu do práce by se pak fiktivní základ mohl připočítat ke skutečnému příjmu. Už přiznané výchovné by mělo lidem zůstat, po „doběhnutí“ již přiznaného výchovného by se tak měly výdaje snížit.

„Bude to opravdu zásadní změna, která vyřeší příčiny, proč jsme výchovné zaváděli. Pak přijde nějaký moment, kdy se ty nástroje prolnou a ten rodinný vyměřovací základ bude schopen plnohodnotně nahradit výchovné... V jakém datu přesně moment prolnutí a nahrazení nastane, odpověď dneska dát neumím. Bude to o rok nebo o dva později než v roce 2025,“ uvedl Jurečka. Podle něj se jedná o technické řešení.

Loni v prosinci vyplácela Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) průměrnému seniorovi penzi 19 755 korun a průměrné seniorce 16 484 korun. Letos po zavedení výchovného na konci prvního čtvrtletí průměrný starobní důchod muže činil 20 723 korun a ženy 18 290 korun. Za nižšími penzemi žen jsou nižší výdělky, a to v průměru o 15 procent a na stejných pozicích o desetinu. Za rozdílem je podle nedávného výzkumu Sociologického ústavu Akademie věd ČR ze 30 procent právě rodičovství.

Ne všichni byli z nového příspěvku k důchodům v současné situaci státního rozpočtu nadšení. Jeho zavedení kritizovala například Národní ekonomická rada vlády ve svých doporučeních k brzdění prohlubujícího se deficitu. „Nekoncepční bonus za výchovu dítěte při současném navyšování důchodů stojí státní kasu dalších 19 miliard korun ročně. Je to zbytečné přidání dalšího parametru do důchodového systému. Nelze zpochybnit, že tento bonus by pomohl velkému množství lidí, zejména žen, obsahuje ale několik nedorozumění (například přidělení bonusu vdovcům, kteří dítě převážně nevychovali) a ve špatné situaci současných veřejných financí jde o jednu z největších nových výdajových položek, proti které vláda nenašla adekvátní příjmy či snížení výdajů na straně druhé,“ [uvedl](#) tehdy poradní orgán vlády.

Podobně pak kritizoval návrh i Nejvyšší kontrolní úřad. Jeho šéf Miloslav Kala v listopadu sice přiznal zodpovědnost bývalé vládě Andreje Babiše (ANO), jelikož ke schválení ve sněmovně došlo ještě před posledními volbami, jmenoval však výchovné mezi problematickými opatřeními, která zvyšují povinné výdaje státu a neřeší, kde na to stát vezme peníze. Podle Kaly tak prozatím vláda rezignovala na konsolidaci veřejných financí.

[ZDROJ](#)